

S. TURCSÁNYI ILDIKÓ

Ilyen volt – Ilyen lett

40 éve újra város Békés

Vezető a Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum
időszaki kiállításához

Békés, 2013

Békési Téka
49. sz.
(XXI. évf. 3. sz.)

Kiadó:
Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum

Szerkesztő: S. Turcsányi Ildikó

A kiadvány megjelenését támogatta:

ISBN 978-963-88525-8-8
ISSN 0238-0005

Településünk 2013. április 15-én ünnepli modernkori várossá avatásának **40.** évfordulóját. Eredetét tekintve településünk az államalapítástól fogva központi szerepet játszott a térségben, az azóta eltelt viszontagságos évszázadok alatt hol megkapva, hol elveszítve, hol önként feladva a városi státuszt. Most – némi történeti bevezető után – az elmúlt 40 év történéseit tekintjük át kiállításunkon. Nem célunk – sem helyünk, sem lehetőségünk nincs rá – hogy a legapróbb eseményeket is bemutassuk, több száz oldalnyi információból csupán a legfontosabbakat igyekszünk a látogatóval megosztani. Nyilván lesznek, akik hiányolnak majd néhány számukra fontos dolgot, kérjük kiállításunkra és annak vezetőjére csak mint vezérfonalra tekintsenek. Teljes egészében kihagytuk viszont az elmúlt 40 év békési sporttörténetét, mivel azt már korábban részletesen feldolgoztuk.

Történeti előzmények

Az Árpád-korban Békés volt a megye székhelye (a kutatók szerint nevét a várban székelő első ispánról nyerte), a váradí püspökség a főesperességet is ide telepítette. A település **1405**-ben vásárjogot kapott, ettől kezdve a forrásokban mezővárosként emlegetik. A megyeszékhely szerepét a 15. századtól egyre inkább Gyula töltötte be, a mezővárosi virágzást azonban ez nem akadályozta. A török hódoltság idején a Kastélyzugban palánkvár állt, a kb. 2500 fős lakosság viszonylagos nyugalomban élt. A török elvonulása után a várost tatár támadás érte, az 1690-es években a zavaros politikai helyzet a település elnéptelenedéséhez vezetett. Az újabb fellendülés csak a Rákóczi szabadságharc után következett be, ha csak rövid időre is, mert az uralkodó a Harruckern családnak juttatta az egész megyét, akik a várral rendelkező Gyulát tették meg megyeszékhellyé, bár Békés lélekszáma nagyobb volt.

A 19. század első fele a városiasodás újabb korszaka, sorra alakulnak a céhek (az első 1816-ban). **1848**-ban Békés

megkapja a „rendezett tanácsú város” státuszt. Fejlődésének megtorpanását jelzi, hogy 1872-ben a város előljáróinak egyetértésével nagyközséggé minősítették.

1919-ben rövid időre – immár harmadszor – újra városi rangra emelték, ezt a státuszt 40 éve **1973.** április 15-én kapta vissza, immár visszavonhatatlanul.

Legújabb kori fejlődése, mai arculatának kialakulása az 1960-as években kezdődött: a kisléptékű lakótelepek mellett a műemlék épületek megőrzése és felújítása a jellemző, ami azt eredményezte, hogy a városias megjelenés mellett Békés megőrizte a századforduló táján kialakult kisvárosi arculatát.

1973 – a várossá avatás

Békés vezetése az 1960-as évek óta folyamatosan próbálkozott a városi státusz visszaszerzésével. 1973. február 25-én, mint nagyközség utolsó ülését tartotta a békési tanács. 1973. április 15-ével, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 16/1972. sz. határozatával újra, immár végérvényesen városi rangot kapott. A várossá nyilvánítás alkalmával április 20-án a Bérház nagytermében ünnepi nagygyűlést tartottak, beszédet mondott Fehér Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese, és átadta a várossá nyilvánításról szóló okmányt. Az ünnepi műsorban Kocsis Albert hegedűművész, Szabó Csilla zongoraművész, a Jókai Színházból Bángyörgyi Károly és Bicskei Károly Jászai-díjas színészek, az orosházi madrigál kórus, a békési ÁFÉSZ zenekara és az ifjúsági énekkar lépett fel. Ezután fél ötkor Fehér Lajos elhelyezte a Széchenyi tér 2. alatti 32 lakásos OTP-társasház alapkövét. A várossá válással egy időben – annak feltételeként, s mivel ugyanakkor országgyűlési választások is zajlottak – városi tanácsot is választottak, a városi tanács elnöke Makoviczky János lett.

Ebben az évben készült el, és került bemutatásra a „Békés Városerő” kitüntetés adományozására hozandó tanácsrendelet-tervezet. Manapság a következő önkormányzati kitüntetések

kerülnek átadásra a minden év április 15-én rendezett ünnepi képviselőtestületi ülésen: Békés Város Díszpolgára (nem minden évben), Békés Városért, Civilek a Városért, Az Év Békési Sportolója.

Mezőgazdaság, ipar 40 év távlatában

Régióink fő megélhetési forrása a mezőgazdaság és a könnyűipar volt, és bár a városi rang elnyerése lendületet adott Békés infrastrukturális fejlődésének, sajnos a várt ipari fejlődés nem következett be. A mezőgazdaság szervezeti felépítése is jelentős átalakuláson ment keresztül, míg a várossá avatás évében az Október 6, a Kossuth és az Egyetértés Tsz. foglalkoztatta a mezőgazdaságban dolgozókat, a '70-es években a termelési színvonal emelése érdekében a termelészövetkezetek és az állami gazdaságok egyesültek, így 1979-ben a városban már csak három üzem volt, a Hidasháti Állami Gazdaság, az Egyetértés és a Viharsarok Mg. Tsz. A rendszerváltás nehéz helyzetbe hozta a földdel dolgozókat, mindkét termelészövetkezetünk részegységekre szakadt. A Viharsarok 1992-ben három önálló gazdálkodású és elszámolású kft-re, a gépi szolgáltatásokat a Borosgyán Kft., a földek művelését, raktározást a Viharmező Kft, a sertéstelepet pedig Töröksziget Sertéstenyésztő Vállalkozási Kft. üzemeltette. Az Egyetértés Tsz.-ből 9 kft lett, melyeket egy holding fogott össze, legnagyobb a Szarvasmarhatenyésztő Kft, az egykori növénytermesztési főágazatból alakult a ma is prosperáló Agro-Déló Kft, a sertéstenyésztésre a Pig-Farm Kft szakosodott. A Hidasháti Állami Gazdaságból Hidasháti Mezőgazdasági Rt lett.

A várossá avatáskor Békés legnagyobb ipari üzeme az ország 50. gépállomásaként 1948-ban alakult, majd a Budapesti Mezőgazdasági Gépgyárhoz került békési telep volt. Az üzemben kiségépek és adapterek, kis kultivátorok, töltőgetőek, tolólapátok készültek. 10 év múlva a hajdan 700 főt foglalkoztató üzem csak vegetált, majd többszöri név- és tulajdo-

nosváltás után 1995-ben a még megmaradt dolgozók saját kezükbe vették sorsukat és létrehozták a ma is sikeres Optigép Kft-t. Hagyományos mesterség városunkban a kosárfonás, a várossá avatáskor két, esetenként több száz dolgozóval működő üzem is volt: a budai székhelyű Erdőgazdaság Fűz- és Kosáripári Vállalat békési kosárgyára és a Békési Kosárfonó Háziipari Szövetkezet, mindkettő főként exportra termelt. A változó körülmények itt is megkövetelték az alkalmazkodást, a kosárgyárból SALIX Kosáripári Kft, míg a szövetkezetből, némi profilváltással 1983-ban FONTEX lett. Az 1990-es években azonban mindkét üzem lassan elsorvadt. Jelentős létszámmal működött még a várossá avatáskor a Vegyesipari Szövetkezet, az Építőipari Szövetkezet (egy időben a megye legnagyobb ilyen profilú üzeme volt), a Körösvidéki Cipőipari Szövetkezet (telephelyén egy ideig a ZENZERO Kft. működött, majd az is megszűnt), Textilruházati Ipari Szövetkezet, Csaba Szőnyegszövő Szövetkezet békési üzeme. Virágkorában száznál is több nőnek adott munkát a Békéscsabai Kötöttárugyár (később BÉKÖT) békési konfekciórészlege.

1976-ban jött létre a Start Sportszergyártó és Fémipari Szövetkezet, nevéből adódóan főként sportszereket és kiegészítőket gyártotta a Verseny utcai telepen. A rendszerváltás után beszűkültek a piacai, helyén ma is faipari vállalkozás működik. A békésiek csak Cukorkának becézték a HUNGARONEKTÁR Országos Méhészeti Szövetkezeti Közös Vállalat békési gyárat, ahol hagyományos terméként többféle mézeskalácsot, aromákkal ízesített cukorkákat, nyalókákat, kókuszcsemegét, pezsgő- és limonádéport gyártottak. Legismertebb terméke a pemetefű cukorka volt. 1991-ben Medisweet Kft-vé alakult. 1989-ben jött létre a Príma Bt., amely a mézüzem utódjaként ma is működik.

A város kereskedelmében sokáig meghatározó volt a helyi ÁFÉSZ, 1978-ban új nagyáruház építését határozták el, mely többszöri határidő módosítás után 1981 őszén nyílt meg.

Sokáig csak Iparcikkáruházként emlegették, a rendszerváltás után egymást váltották benne a különböző bérlők és vállalkozások. Az évek során a város több pontján ABC áruházak és kisebb kereskedelmi egységek létesültek. Az ország kereskedelmi hálózatába való bekapcsolódást a Spar Áruház felépítése 1998-ban, majd a következő évben a Penny Market Raktár Áruház átadása jelzi. 2005-ben, ez idáig utolsó nagyáruházként megnyílt a Lidl békési diszkontáruháza.

A korábbi nagyobb létszámú üzemeket tehát a rendszerváltás utáni megváltozott körülményekhez való alkalmazkodás jeleként kisebb-nagyobb vállalkozások váltották fel, melyek iparüzési adójukkal segítik Békés város működését. 2001-ben a legnagyobb adófizetők a BÉTAK Kft, az Agro-Déló Kft, az Optigép Kft, a Vas-Ker Transz Kft, a Körös-Berettyói Vízgazdálkodási Társulat, az OTP Bank Rt, a Békési és Fia Bt, az Olympic Kft, a Viharsarok Tsz. és a Maraton Sportszergyártó Kft. voltak. 2012-ben a városban működő összesen 1632 vállalkozás 290 millió forint iparüzési adót fizetett be. Legnagyobb vállalkozások: Vasker-Plusz Kft., Bétak Takarmányfeldolgozó és Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., Inter Turbó Kft., Békés-Drén Kft., Optigép Kft., Maraton Taneszköz-Sport Kft., Agro-Déló Kft., Heal-Tech Elektronikai Kft., Békési Pálinka Zrt.

Oktatás, iskolák, iskolaépületek

A várossá avatás óta a város mindhárom általános iskolája új épületet kapott. Elsőként 1978-ban a II. számú, ma Karacs Teréz nevét viselő általános iskola új Szánthó utcai tömbjét adták át, összel új bölcsődét avattak a Bajza utcán. 1979-ben új óvoda népesült be a Baky utcán, új csoportszobát kapott a Hunyadi és a Szarvasi úti óvoda. 1980-ban 100 férőhelyes általános iskolai diákotthon épült. 1981-ben felavatták a III. számú, ma Dr. Hepp Ferenc nevét viselő általános iskola új, József

Attila utcai épületét is, majd 1983-ban a IV. sz. Általános Iskola és Diákotthon Szánthó utcai épületét.

1984. december 11-én adták át az 1978 évi földrengés során megrongálódott és a Zeneiskola számára felújított "Kollégium" épületét, 1984-ben kezdődött és 1993-ban a tornacsarnok átadásával fejeződött be az I. számú, 2002 óta Eötvös József nevét viselő általános iskola építése. 1986-ban új bölcsődével gazdagodott a város a Rákóczi utcában, a legújabbat 2011. május 24-én adták át a Fábíán utcán.

Az 1991/92-es tanévben egyházi tagozattal bővült az iskolahálózat, az új tanévben 1-1 első, ötödik (a Hepp Ferenc Általános Iskolában) és elsőéves gimnáziumi osztály kezdett egyházi tagozaton, melynek szervezése ezután folyamatos lett. A Szegedi Kis István Gimnázium a város és a református egyház között 1992. április 8-án aláírt megállapodással került ismét egyházi kezelésbe. 1995-től általános iskolai osztályokat is indítottak, ehhez később az általános iskolai szárnyban négy új tanterem épült.

1995. július 15.-én adták át a városban tanuló vidéki középiskolásokat befogadó Németh László Középiskolai Kollégiumot, 1997-ben a kollégium és a Németh László Társaság a földszinti aulában felavatta a névadó portrészobrát.

1996-ban rendezték meg először a Városi Diáknapokat, szervezői a városi diákszövetség, az önkormányzat és a Művelődési Központ, ekkor választottak a városban először diákpolgármestert. Két év múlva az önkormányzat felújította a Zeneiskola alatt levő, korábban is mindig az ifjúság kulturált szórakozását biztosító pincklubot, melyet ünnepélyesen átadtak a város diákságának és a helyi Drogmegelőzési és Egészséges Életmódot Munkacsoportnak. 2007-ben több év szünet után újra megnyílt Diákgödör néven.

2007. szeptember 1-től intézményfenntartó társulást hozott létre a város az önkormányzati fenntartású oktatási intézmények összevonásával, melyhez a környékbeli községek kö-

zül Tarhos, Murony és Kamut is csatlakozott. Neve Békési Kistérségi Általános Iskola, Művészeti Alapfokú Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat lett.

2010-ben pályázati pénzből kívül-belül felújították és akadálymentesítették a Hepp Ferenc nevét viselő iskola épületét, az ünnepélyes avatás szeptember 5-én volt. 2011-től a korábbi II-es számú, most Karacs Teréz nevét viselő általános iskola és a Jantyik utcai óvoda a SZKIRG-hez (Szegei Kis István Református Gimnázium) került, kilépett a kistérségi társulásból Kamut és Murony.

A tavalyi évtől egyházi kézben van az Eötvös József, a település első községi iskolája és az Epreskerti Óvoda, az így létrejött intézmény a Magyar Pünkösdi Egyház Országos Cigánymissziója által alapított Reményhír Nevelési, Oktatási és Képzési Intézmény nevet viseli. Ez év januárjától újabb változás következett be iskoláink életében, minden korábban önkormányzati fenntartású alapfokú oktatási egység a Klebersberg Intézményfenntartó Központ, azon belül is a Békési Tankerület irányítása alá került.

1994-ben épült fel Békés kilencedik óvodája a Korona utcában. A közelmúltban felújították a Békési Kistérségi Óvoda és Bölcsőde Baky utcai központi épületét, a Fürkész ovit, az ünnepélyes átadás ez év augusztus 23-án volt, szeptember 9-én pedig meteorológiai állomást és kísérletező helyet avatott fel díszvendégként Reisz András meteorológus. Elkezdődött a Bóbita Integrált Tagóvoda átépítése is.

2000-ig három középiskola volt városunkban. A SZKIRG-ről már szóltunk, az 1902 óta folyamatos mezőgazdasági képzés az 1979-ben, majd 1989-ben is új iskolaépületet avató – korábban Fehér Lajos nevét viselő – Farkas Gyula Mezőgazdasági Szakközépiskola és Szakképző Intézetben folyt, ami 1994-től gimnáziumi képzéssel is kiegészült. Ipari szakképzés 1884-től volt Békésen, 1986-ig a 636. sz. Szakmunkás-

képző Intézetben, mely 1969-ben kapott új, önálló épületet a Vásárszélen.

1986-ban Békés Város Tanácsa VB. 100/1984-es határozatával a gimnázium korábbi szakközépiskolai osztályait leválasztotta („profiltisztítás”), így a továbbiakban az intézmény Ipari Szakközépiskola és 636. sz. Szakmunkásképző Intézet néven működött tovább.

2000 nyarán Békés Megye Képviselőtestülete 114/2000 (VI.30.) KT számú határozatával az akkor már megyei fenntartásban levő Ipari Szakközépiskolát, a 636. sz. Szakmunkásképző Intézetet, a 4. sz. Általános Iskolát és a Kollégiumot a Farkas Gyula Mezőgazdasági Szakképző Iskolához és Gimnáziumhoz csatolta. Neve Farkas Gyula Szakképző Iskola, Gimnázium, Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Kollégium és Gyermekotthon lett.

2011-ben újabb változás következett be, az intézményt további megyei intézményekkel vonták össze, új neve Békés Megyei Tisza Kálmán Közoktatási Intézmény.

Békés kulturális élete

Városunk talán legkedveltebb, nemzetközileg ismert, évente megrendezésre kerülő kulturális eseménye a Békés-Tarhosi Zenei Napok. Kezdetei 1972-re nyúlnak vissza, ekkor alakult meg a tarhosi Emlékbizottság a Művelődési Központ által az egykori tarhosiaknak a tarhosi iskolában szervezett találkozón. Azután 1976. március 3-án összeállt a zenei napok előkészítő bizottsága és nyáron megrendezték az első Zenei Napokat. Azóta – egyéves kihagyás után – minden évben ez a program Békés város meghatározó zenei, kulturális fesztiválja. 2007-ben a Békés-Tarhosi Énekiskola Magyar Örökség Díjban részesült, melyet az MTA dísztermében Mező Imre és „Mona néni” vett át a tarhosiak képviselőjében.

A várossá avatás előtt, 1969-től évente hangversenyekkel, kiállításokkal jelentkezett a Körösmenti Kulturális Hetek

programja, a sorozat azonban a '70-es évek végén véget ért. Ekkoriban évente új gyermekoperai előadással lépett fel a zeneiskola a Bérház nagytermében, 1974-ben az Aranycipő, 1975-ben az Áradj, napsugár című darabot adták elő. 1992-ben rövid időre feléledt ez a hagyomány, az Aranycipő című gyermekoperát még a Jókai Színházba is meghívták néhány előadásra.

Megalakult a Békési Munkáskórus Kökénydy József zenepedagógus vezetésével. Sajnos 13 év után a munkáskórus megszűnt (1975-1988), talán azért, mert kevés volt a fiatal, nem volt utánpótlás, de elfogytak a fellépési lehetőségek is. Az 1970-ben Bodri János alapította Városi Ifjúsági Fúvószenekar 1991-től Bagoly László zenetanár vezetésével ma is működik.

1975-ben került megrendezésre az első Békési Alkotótábor, melyre képzőművészek és amatőr filmesek kaptak meghívót, és hagyományosan minden évben a múzeumban a Békési Tárlat megnyitásával ért véget. 12 évet élt, ezután néhány évig nem is volt ilyen jellegű eseményünk, majd 1993-ban Csuta György békési festőművész újraélesztette Nemzetközi Művésztelepével. Az ekkor létrehozott Békés Művészetéért Alapítvány biztosítja azóta is a meghívásos alapon működő tábor létét.

A várossá avatáskor nyolc kézimunkaszakkör működött a városban, szinte minden nagyobb üzemből egy-egy. 1976-ban kísérletnek indult olvasótábort szerveztek szakmunkástanulónak, több mint egy évtizeden keresztül a békési könyvtár munkatársainak irányításával a tarhosi szakmunkásképző intézetben.

Az 1976 őszen, elavult födémszerkezete miatt életveszélyessé nyilvánított Bástya mozi 1978-ban ismét megnyitotta kapuit. A rendszerváltás után a már korábban is veszteséges vállalkozás magánkézbe került, majd az egyre ritkább filmvetítés, egyre kevesebb vendég miatt végképp megszűnt. 1977-ben volt először konferencia városunkban a népi műemlékek hasznosításáról, melyet azóta is kétévenként az ICOMOS (a műem-

lékvédelem nemzetközi szervezete) magyar nemzeti bizottsága, az Országos Műemléki Felügyelőség és a vendéglátó megye és város rendez.

1981-ben avatták a Bérház földszinti üzlethelyiségeiből kialakított gyermekkönyvtárat. Az 1999-ben 50 éves könyvtárban (az évforduló alkalmából emléktáblát is avattak) az ezredforduló után nagyszabású átalakítás kezdődött. A gyermekkönyvtár felköltözött az emeletre, földszinti helyét a felnőtt kölcsönző részleg foglalta el. A középső részen informatikai sarkot hoztak létre és egy ún. Európai Pontot is telepítettek. 2010-ben felvette a békési születésű Püski Sándor könyvkiadó nevét.

Az 1980-as években a Békéscsabai Jókai Színház és a Művelődési Központ megállapodása alapján minden szeptember elején színházi nap volt Békésen. A színházi nap reggel az óvodákban kezdődött, majd mind a három iskolában 1-1órát játszottak a színészek az udvaron. Délután műsor volt a könyvtárban, este előadás a Városháza dísztermében. Esetenként SZÚR is volt a sportpályán.

A fiatalok a '70-es, '80-as években a Korona utca 3. alatti, volt úri kaszinó épületében szórakozhattak. 1986-ban befejeződött az I. Kosárüzem Művelődési Házának – volt Zsinagóga épülete – felújítása, új feliratot is kapott: Békési Kosárgár Salix Kultúrotthona. 1993-ban a Békési és Fia Bt tulajdonába került, akik az Országos Műemlékvédelmi Hivatal irányelvei alapján felújították. Nemrég újabb átépítésen esett át, a két éves felújítás után 2011 óta itt, a Békési Szilvapálinka Centrumban rendezik meg a 2007-ben útjára indított Békési Szilvapálinka Ünnepet.

Városunknak régen is volt önálló újságja, mely 1890-ben Békés és Vidéke, 1904-ben Békési Lapok, 1914-ben Békési Hírlap, 1940-ben Békési Újság, 1946-ban Békés címmel jelent meg. 1992-ben határozták el, hogy újra felelevenítik ezt a hagyományt, az új Békési Újság próbaszáma 1993 karácsonyára

készült el, kéthetente ma is kézhez kapja minden békési. 2000-tól még egy újságja lett Békésnek, a Békési Tükör, ez azonban mára megszűnt. Az önkormányzat időről-időre közzéteszi közérdekű híreit a Városházi Krónikában. Az 1990-es évek eleje óta saját rádiója is van Békésnek, a Rádió Beach, igaz, ekkoriban még csak nyaranta a dánfoki üdülőközpontból sugározta adásait az FM 94,4 MHz-en. 1995. október elsején kezdte meg működését ugyanezen a frekvencián a Torony Rádió, első állandó rádiónc, a Művelődési Központ melletti toronyban, mely 1998 utolsó napjaiban tért át a napi 24 órás műsorszórásra. A saját televíziós adásunk is van, a városi eseményekről rendszeresen tudósító BÉKÉS TV.

1998-ban új kezdeményezésként rendezték meg a három napos Békési Őszi Fesztivált, ebből nőtt ki a Madzagfalvi Napok évente sokak által várt rendezvénysorozata.

2013-ban az alábbi nagyrendezvények valósultak meg városunkban:

- VII. Fregolina Kupa
- VII. Nefelejcs Vigalom
- Belencéres Néptáncgála
- VII. Békési Szilvapálinka Ünnepe
- „Fuss a nyárba!” utcai futóverseny
- XXXVII. Békés-Tarhosi Zenei és Művészeti Napok
- „Egy hajóban evezünk” vízitúra
- XIII. Aratónap
- IV. Békési Kerékpárfesztivál
- XXIII. Nemzetközi Csuta Művésztelep
- XV. Madzagfalvi Napok
- Szüreti Multság
- VIII. Békési Tökmultság
- V. Dánfoki Zenei Fesztivál

Vizeink föld alatt és föld felett

A várossá avatás évében az egész várost átfogó csapadékvíz-elvezetési terv készült, a város ivóvízellátása megfelelő volt, sőt a lakosság 88 %-os ellátottságával igen előkelő helyen álltunk a megyei rangsorban.

A Kettős-Körös hídjának tövében 1973-ban működött a békési kikötő, az arra járók kikötött vontatóhajókkal, uszályokkal, motorcsónakokkal találkozhattak. 1980-ban mederszabályozást is végeztek, a munkát a „Botond” nevű úszó munkagép és a MAHART 419-es önjáró uszálya végezte. Ekkoriban az Európai Gazdasági Bizottság által meghatározott szabályok szerint hajózhatóság szempontjából a Kettős-Körös Békésig a 3. kategóriába tartozott, vagyis a 650-1000 tonnás uszályoknak megfelelő merülési mélysége, szélessége és görbülete volt. A vízi szállítás azonban kihasználatlan volt és maradt. 1983-ban sétahajó járt a Körösökön, a MAHART Tihany nevű 150 személyes vízibusza, mely hétfő kivételével minden nap kifutott. 1984-ben a Hortobágy, 1987-től a 80 személyes Tihany-2, ekkor már ritkábban, induló állomások felváltva Békés, Gyomaendrőd és Szarvas volt. Sajnos egyre nagyobb volt az érdektelenség, így 1989-ben eldöntötték, hogy a jövőben nem közlekedik a Körösökön sétahajó.

2006-ban a Nemzeti Fejlesztési Hivatal Regionális Fejlesztés Operatív programján 926 milliós pályázatot nyert a Körösök Völgye Natúrpark Egyesület, ebből többek között a Kettős-Körös békési duzzasztójánál kishajókikötő- és áttemelő megépítését is eltervezték. 2007. június 22-én történt meg az ünnepélyesen átadás, így a Körösök Romániától a Tiszáig hajózhatóvá vált.

1980 augusztusában, egy szombatról-vasárnapra virradó éjjel, a Volán egyik tehergépkocsija beleakadt a Tarhost Békéssel összekötő úton levő Kettős-Körös híd fő tartópillérebe, és megrongálta a híd vasszerkezetét. A híd statikai egyensúlya megbillent, és mivel már korábban is háromszor megsérült, a

vizsgálat szerint már nem állíthatták helyre. Így célszerű lett egy új, kétnyílású híd építése, addig is pontonhidat telepítettek, ezen december 16-án indulhatott meg a korlátozott forgalom. 1982-ben kezdődött az új híd építése, az utolsó szerkezeti elemek beemelése után 1984.szeptember 19-én került sor a hagyományos hordógurításra. 1985. november végén a régi íves vasszerkezetű híd berobbantással bontották, az ünnepélyes hídavatás a nemzeti ünnep előestéjén, augusztus 16-án 2-kor volt, a beszédet Czinege Lajos, az MSZMP KB tagja, a Minisztertanács elnökhelyettese mondta.

A 70-es években kezdődött a Dánfoki Üdülőközpont építése, 1979-ben adták át a központi mosdót és néhány faházat. Az 1977 óta működő intézmény 1981. június 1-én Dánfoki Ifjúsági Tábor néven nyitotta meg kapuit, ezzel az építkezés első szakasza befejeződött, azóta pihenési, művelődési és sportcélokat szolgál. Az akkori tervekben szerepelt 2 bitumenes, 1 füves pálya, 1 kondicionálóterem, játéktér, ebédlő, de terveztek könyvtárat és mozit is. A füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz. büfét nyitott, ahol házi kész hentesárut, tejtermékeket, üdítőket, szendvicseket, frissen sülteteket és egytálételeket kaphattak a tábor vendégei. A Vízügyi Igazgatóság azt is megígérte, hogy a víz mentén, még 1981-ben szabad strandot alakít ki. 1982-ben 19 faház, kondicionáló terem, játéktér, társalgó, 200 személyes üzemi konyha, és a füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz. által üzemeltetett presszó állt az üdülők rendelkezésére. Kiepült belső úthálózata, volt hideg-melegvízes zuhanyzó, bitumenes sportpálya és füves pálya. 1985-re kedvelt nyaralóhellyé vált, elkezdtek egy 32 vendég számára szobákkal, ebédlővel, társalgóval, üzlettel, orvosi rendelővel felszerelt központi létesítmény építését. Az 1990-es évektől bérlők üzemeltették a komplexumot, nemrég a város visszavette és a Kecskeméti Gábor Kulturális Központ alá integrálta. 2010-ben a strand két oldalát összekötő 36 méteres híd épült itt pályázati és önkormányzati pénzből, összesen 23 millió forintért.

1983-ban kezdődött az Élővíz-csatorna partfalának rendezése, vasbeton partfalak építésével, illetve a Fúró és Csók utcai híd között rőzsefonásos megoldással. 1989-től kezdődően alapos mederkotrás történt, 1992-ben is végeztek karbantartási kotrást. A Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság azt ígérte, horgászatra, csónakázásra is alkalmassá válik a régi Fehér-Körös városközponton átfolyó szakasza, a munkák 1993-ban fejeződtek be. 1992-ben végezték a régi Fekete-Körös mederburkolását a Szabó D. utca és a Templom zug között. 2007. augusztus 20-án két új híd átadására került sor az Ó-Fehér-Körösön, a piaci Csók-híd és a ligeti ferdekábeles függőhíd (ezt Erzsébet királynéről nevezték el) azóta kedvelt átkelője lett a békésieknek.

1992-ben kezdődött a szennyvízprogram keretében a békési szennyvíztisztító telep építése, a következő évben rövid próbaüzem után megtörtént az átadás. 1998-ban nagyszabású szennyvízberuházás indult városunkban, a hálózat főgyűjtője két év alatt készült el, a teljes munka 2003-ra ért véget, ezzel Békés lett az első olyan város a megyében, ahol a szennyvízhálózat kiépítettsége 100%-os.

Régi vágya volt a békésieknek az egyszer már sokak szórakozására szolgált városi strandfürdő felújítása, fedett uszoda építése. 1991-ben azonban még csak a tisztasági fürdő és a gyógyászati rész felújítására volt pénz. Civil kezdeményezés is indult, 2001. augusztus.2-án megtartotta alakuló ülését a Békési Fürdőért Közalapítvány. 2002-ben képviselőtestületi döntés is született a fürdőről: épüljön egy 33x20 méteres medence 1,9 m-es átlagos vízmélységgel. Sokáig nem történt semmi, végül 2005-ben végre kiírták a közbeszerzési eljárást az uszodát is magába foglaló békési sportcentrumra. A nagy sokára, 2008-ban meginduló építkezések eredményeként télenyáron üzemelő fedett uszoda, hozzá tartozó tanmedence, és kiszolgáló helyiségek 2009. december óta fogadják a vendégeket. 2010-ben a régi medence helyén külső termálmedence is

épült, míg ebben az évben az adó 1 %-okból gőzkabin készült. Újabb fejlesztés nyomán a Békési Kistérségi Komplex Járóbeteg-ellátó Központ ünnepélyes átadására 2011. június 30-án került sor.

Természeti csapások (földrengés, árvíz)

1978. június 22-én hajnali 3 óra 27 perckor addig soha nem tapasztalt félelmetes morajlásra ébredt Békés lakossága: a Richter skála szerinti 4,5-ös erősségű földrengés rázta meg városunkat. Sokan kiszaladtak az utcákra, utóbb a szakemberek szerint is ez volt a legbiztonságosabb, amit tehettek. Csütörtök hajnali fél 4-től 4 óráig 6 kisebb-nagyobb földrengés-hullám érte a várost, Békés volt a rengés központja, károk is főként itt keletkeztek. Legalább ezer vályog- és vert falú épület kéménye megsérült, sok helyen lehullott a vakolat, megrepedtek a válaszfalak, 49 lakást életveszélyessé nyilvánítottak. Középületek közül legnagyobb károk a III. számú Általános Iskola („Kollégium”, ma Zeneiskola épülete), a Művelődési Központ (Bérház) és a Szociális Otthon épületében keletkeztek. Másnap, majd még egy hét múlva is voltak utórengések, összesen 4117 kárbejelentés érkezett az Állami Biztosítóhoz, 105 házat teljesen újra kellett építeni, 119 házon pedig komolyabb helyreállítást kellett végezni. A helyzetet elsőfokú belvízvédelmi készség is nehezítette.

A földrengés után a tanévkezdés is komoly gondok elé állította a várost, a III. sz. Általános Iskola épületét bontásra készítették elő, a diákokat csak a többi iskola tantermeibe tudták elhelyezni. Mivel a másik két általános iskolában is keletkeztek károk, a gyerekek váltott tanításban, az alsósok délelőtt, a felsősök délután jártak iskolába még sokáig. A Művelődési Ház és könyvtár épületét lezárták, a helyreállítás idejére a könyvtárosok ideiglenes helyre, a volt bírósági épület első emeletére költöztek. A város 9 óvodája közül is hetet helyre

kellett állítani, még szerencse, hogy a legújabb, a Baky utcai óvoda akkor épült.

A teljes felmérés alapján Békésen 4365 ingatlanban keletkezett földrengéskár, újjáépült 460 lakóház, 252-t helyre kellett állítani. A városi tanács 170 telket osztott ki a rászorulóknak, a Pénzügyminisztérium a tanácsi intézmények, állami lakások helyreállításához rendkívüli támogatásként kiutalt 11,8 millió forintot.

1980-ban újabb katasztrófa érte városunkat: július 28-án reggel fél nyolckor a békési hídtól mintegy 6 km-re Hosszúfoknál 30 méter szélességben átszakadt a Kettős-Körös gátja, amivel 25 éve nem volt semmi baj. A veszélyeztetett Doboz és Tarhos községeket lokalizációs gátak védték, Bélmegyert és Körösladány újladányi részét azonban azonnal ki kellett költöztetni. A vízszint további emelkedésének megakadályozásáért két helyen is megnyitották a mérgező tározót.

A védekezéshez 2500 honvéd, majd a gátszakadás után két árvízvédelmi osztag is érkezett, a csúcsidőben mintegy 17 ezren dolgoztak a gátakon. Körösladány egy részét, Bélmegyert, Tarhost és a békési tanyavilágot – mintegy tizenháromezer embert – kiköltöztettek: a bélmegyerieket Vésztőre, a tarhosiakat és a békési tanyasiakat Békésre, az újladányiakat Körösladányba, a Doboz külterületén élőket Dobozra. A gátszakadás elsődleges lezárása pátrialemezekkel történt, a gátakhoz felhasználtak hétszázezer homokzsákot, tizenháromezer köbméter követ, ötezer négyzetméter acélszádlemezt. A helyszínen 1500 jármű és 450 munkagép dolgozott. 450 házat még helyre lehetett állítani, csaknem 1100 azonban lakhatatlanná vált. A kiömlött víz csaknem elborította az Egyetértés Termelőszövetkezet teljes területét és a Hidasháti Állami Gazdaság szarvasmarhatelepét is elöntötte az árvíz.

A KÖVIZIG az ősz folyamán teljesen helyreállította a töltéseket, a munkálatokat szeptember 2-án kezdték, október 4-re fejezték be.

Városképünk változásai, városközpont átalakulása

Még 1973-ban döntés született a Karacs Teréz utcai lakótelep kialakításáról, ebben az évben került átadásra a VOLÁN modern pályaudvara. 1974-ben a korábbi kisebb épületek után a Fáy utcán is soklakásos tömbházak építése kezdődött, a Széchenyi tér 1. szám alatti háznál elkészült városunk első modern üzletsora. Ekkor kezdődött az Ady utcai lakótelep, a Fáy utcai tömbök építése, napjainkig a városiasodást tükröző, kivitelezésükben egyre szépülő tömbházakban másfélezer örökklás került átadásra. 1975-ben nyitották a szintén többszintes házakból álló Karacs Teréz utcát. 1976-ra készült el a „Lepkeház”, melynek ünnepélyes alapkövetétele a várossá nyilvánítási ünnepség része volt. 1977-ben KRESZ-parkot alakítottak ki a piac háta mögött a gyermekek részére.

1978-tól az Ady lakótelep építése a Szarvasi utcára is áterjedt. 1979-ben készült a legtöbb állami bérlakás, ez évben adták át az Ady E. u. 6. szám alatti 84 lakásos bérházat. 1981-ben nyílt az Iparcikk Áruház, 1981-ben az MSZMP új Városi Székházat, a Kosárfonó HISZ kétszintes szociális és üzemviteli épületet kapott.

1982-ben a DÉMÁSZ új helyre költözött, az épülethez csatolt oldalsó részben funkcionálisan is megfelelő házasságköltő termet avattak. A Veres Péter téren is állami bérlakások építése kezdődött, megnyílt a Hungária Biztosító helyi kirendeltsége a Kossuth u. 7. szám alatt, a Piac-téren Szolgáltatóház nyílt.

1984-ben a Rákóczi utcán is többszintes társasház épült, a földszinten gyógyszertárral, üzletekkel. Átadták a Rendelőintézet új szárnyát, melynek legutóbbi felújítása során 2003-ban pályázati pénzből betegfelvonó, a mozgáskorlátozottak számára rámpa és akadálymentes vizesblokk készült.

1977-ben kezdődött és 10 év múlva, 1987-ben fejeződött be a város akkori legnagyobb beruházása, a Békési Szociális Otthon bővítése.

1987-ben kezdődött a városon átfolyó Élővíz-csatorna partfalának rendezése, kerékpárutak kialakítása. 1988-ban a Bélmegyeri Újbarázda Tsz. rendbe hozatta a békési sportkör Körös-parti romos, műemlék jellegű épületét és Bagoly Söröző néven új kisvendéglőt nyitott, mely egymást váltó tulajdonosokkal, de ma is hangulatos étkezőhelyként működik.

1991-ben kezdődött a tervezés a piac modernizálásával kapcsolatban, 1993-ban az építkezés is megindult, 128 műkö elárúsító asztal, 21 üzletből álló pavilonsor és nyilvános WC is készült. Hosszú idő után sokak kívánsága is teljesült a piac 2005-ben elhatározott, majd 2 év múlva történt lefedésével. 1993-ban a Sportsarnok átadásával fejeződött be a Nevelési Központ 10 éves fejlesztésének utolsó beruházása, ezzel teljessé vált a Jantyik és Csikos utcai oktatási és kulturális komplexum. Ebben az évben városi tulajdonba került a munkásörség épülete, melyet az átvételkor a város kollégiumnak, később egészségügyi blokknak szánt, végül itt avatták 1998-ban a Civil Szervezetek Házát, a földszinten a Békés Megyei Munkaügyi Központ békési kirendeltsége kapott helyet. 2008-tól a Békési Civil Szervezetek Háza a Hőzső utcába költözött, felújítás után az egész épületet a munkaügyi kirendeltség foglalta el. Mögötte hangulatos szökőkutas terecskét alakítottak ki. A terület jelenlegi arculatát a 2012-ben lerakott térburkolattal nyerte el.

1999-ben volt az évek óta szükséges bizonyuló Békési Rendőrkapitányság bővítése, felújítása után az átadási ünnepség. A Széchenyi téren eredeti állapotába állították vissza a volt Egységsház, az ún. Zsíri-Szabó ház 1929-ben készült épületét, 2000-ben Millenniumi teret adtak át az Erzsébet Ligetben, később a játszóteret is felújították. 1996-ban pszichiátriai, fogászati és bőrgyógyászati szakorvosi rendelő nyílt a volt Szülőotthon helyén.

2004-ben elkezdték a Békés-Békéscsaba kerékpárút építését, melynek utolsó szakaszát a 2010 évi Kerékpáros Hétvégén adták át. Mezőberény felé is kiépítették a bicikli utat. 2004-ben döntés született a régi Tulipán presszó és Mozi épületéről: teljes bontás után eredeti formában, régi képek alapján újra felépítik, elől üzletek, oldalsó részén az Agrárinnovációs Központ kapott helyet a 2007 évi átadás után. Ma a Békés Megyei Kormányhivatal Békési Járási Hivatala irodái vannak itt.

2008-ban a város az Új Magyarország Fejlesztési Terv kiírásán 150 milliót nyert a tervezett Vállalkozói Centrum – Inkubátorház kialakítására a Verseny utcán, 2010 végére készült el. 2008-ban a Dél-alföldi Operatív Program keretében kiírt nyertes pályázati pénzből 41 fedett buszváró és 49 járdasziget valósult meg. 2010 nyarán készült el az Ady utca – Szarvasi utca - Kossuth utca találkozásánál a körforgalom. Tavaly elkezdődött a Városháza homlokzatának felújítása, ezzel főterünk jelentősen megszépül.

Az elmúlt 40 év a múzeum történetében

A várossá nyilvánítás alkalmával 2 kiállítás is nyílt a múzeumban 1973. április 19-én. Békési tárlat – '73 címmel a városban élő és onnan elszármazott festők, szobrászok, textilművészek alkotásai, mellette egy békési parasztszobát idéző gyűjtemény. A kiállításokat dr. Ó. Kovács István, a békési járási hivatal elnökhelyettese nyitotta meg.

1975-ben, az UNESCO (Egyesült Nemzetek Szervezetének Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete) javaslatára először került megrendezésre a Képzőművészeti Világhét, a kiállítás-sorozat megyei megnyitója szeptember 19-én Békésen volt. A kiállításon Alexin Andor, Gaburek Károly, Koszta Rozália, Lipták Pál, Miklós István és Mladonyiczky Béla 25-25 alkotását láthatták az érdeklődők.

1977-ben megnyílt a Tájház a Durkó u. 8. sz. alatti, 1866-ban épült, népi műemlékké nyilvánított gazdaházban.

1981. október 8-án a Népi Építészeti Tanácskozás (ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, Országos Műemléki Felügyelőség, Békés Megyei Tanács tudományos-koordinációs szakbizottsága és a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága szervezésében) alkalmából a Petőfi utca 41. szám alatti régi iskolai épületben másfélszáz műemlékvédelemmel foglalkozó magyar és külföldi szakember jelenlétében új állandó kiállítást nyitottak. A századforduló korára jellemző Iskolamesteri Lakást Pap István, békési tanácselnök-helyettes avatta fel. Nemes Dénes akkori múzeumigazgató tervei szerint a hátsó osztálytermekben berendezésre került volna még iskolatörténeti kiállítás, a város jeles pedagógusainak emléket állító vitrines bemutató, az udvaron és a kertben pedig mini-arborétum. A pincébe terráriumot terveztek. A megnyitó után azonban hosszú Csipkerózsika-álmom következett, a ház látogathatósága a mai napig nem megoldott.

1982. május 13-án nyílt a Nagyházban az első állandó tárlat „Békési hétköznapiak és ünnepek” címen, és a ma is látható „Körös-vidék madarai”, ami akkor még időszakos tárlatnak indult.

1983-ban, a várossá avatás 10. évfordulójának évében újabb kiállító hellyel, a Békési Galériával bővült a Jantyik Mátyás Múzeum, amely hangulatos környezetben, a város máig legszebb középületében fogadja a látogatókat. A hajdani díszes bálterem főként a hosszabb időre tervezett képzőművészeti, míg az úgynevezett kisterem a különféle témájú időszakos kiállításoknak ad helyet. Az 1978. évi földrengés alkalmával megrongálódott Bérház helyreállítási munkái 1979-ben kezdődtek, 1983-ra már üzemelt a földszinten a korszerű gyermekkönyvtár, működött a könyvesbolt és a presszó. Az emeleti rész felújítása tovább tartott, október 4-én, a Veress Endre Emlékszoba ünnepélyes megnyitásával fejeződött be hivatalosan is.

1984-ben indult kiadvány-sorozatunk, a Békési Téka és e kiállítás vezetőjeként megjelenő kötetrel immáron a 49.

számnál tartunk. 1986-ban a múzeumot egykoron rövid ideig igazgató tanító-műgyűjtő, P. Szász Lajos felajánlotta gyűjteményét a városnak. Elhelyezésére különböző tervek születtek, végül nálunk, a Nagyház padlásraktárában nyert állandó elhelyezést. 1994-ben renoválták a Bérház homlokzatát.

2000. szeptember 17-én megnyílt a jórészt pályázati pénzekből megrendezett, a múzeum létrejötte óta jogosan várt állandó várostörténeti-néprajzi kiállítás a Nagyházban.

2000-ben mélyreható változás következett be a múzeum működésében, hosszú huzavona után testületi döntés született a városi kezelésbe vételről. Így 2001. január 1-től városi múzeum lettünk, a város átvette a Széchenyi tér 6. és a Durkó utca 8. alatti ingatlant is a megyétől. 2001-ben 20 fővel megalakult a Békési Múzeumbarátok Köre.

2002-ben az önkormányzat több forrásból elkezdte a rendkívül rossz állapotba került Tájház felújítását, a renoválás a következő évben, az udvari hombárok és a kerítés rendbetételével fejeződött be. Közben a 2002 szeptemberében Békésen rendezett Népi Építészeti Tanácskozáson megalakult a Magyarországi Tájházak Szövetsége. Az elmúlt évtizedben a Nagyház, a Bérház és a Tájház homlokzatát is renoválták.

Történeti előzmények.....	3
1973 – a várossá avatás.....	4
Mezőgazdaság, ipar 40 év távlatában	5
Oktatás, iskolák, iskolaépületek.....	7
Békés kulturális élete	10
Vizeink föld alatt és föld felett.....	14
Természeti csapások (földrengés, árvíz).....	17
Városképünk változásai, városközpont átalakulása	19
Az elmúlt 40 év a múzeum történetében.....	21

A Városháza 1973-ban, kifeszített ünneplő transzparenszel

A várossá nyilvánítási oklevél átadása az ünnepi tanácsülésen

A „Lepkeház” alapkövét a várossá nyilvánítási
ünnepségsorozat részeként rakták le

A majdnem kész Széchenyi tér 1. számú épület
és a Lepkeház még üres telke

A Lepkeház építkezése

A Lepkeház az 1980-as években

Épül a II. számú, ma Karacs Teréz nevét viselő általános iskola épülete és tornaterme (Ferenczi Sándor felvételei)

Az 1978-ban átadott II. sz. Általános Iskola

A IV. sz. Általános Iskola és Diákotthon Szánthó utcai épülete
az átadás után

Néhány évtizede még így nézett ki a III. számú, ma Hepp Ferenc nevét viselő Általános Iskola

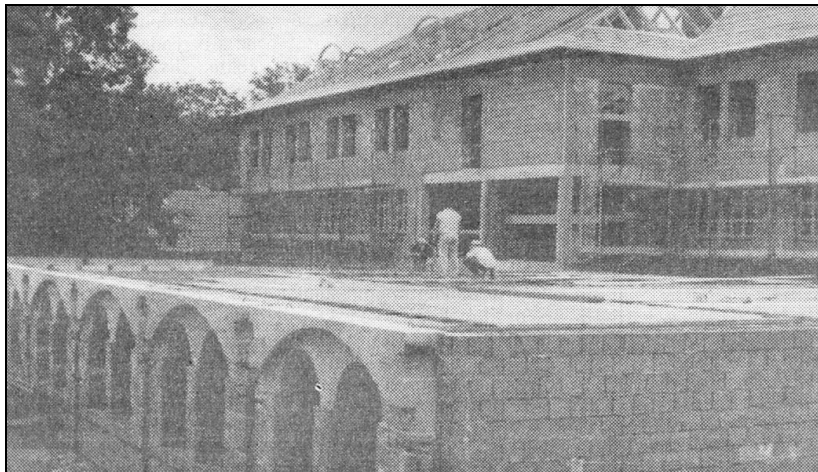
Épül az I-es számú Általános Iskola

A „Torony” tetőgerendázatának beemelése,
Bokrétáünnepélye

Épülnek az új református általános iskolai tantermek – 2000

A Középiskolai Kollégium építése - 1994

Amikor a BÉTAZEN zenei versenyeinek résztvevői
felvonultak a városban – 1980 körül

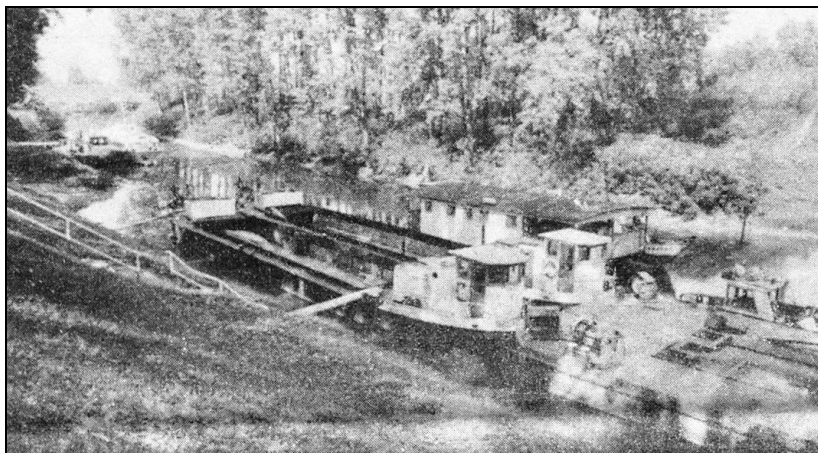
Amikor Antal Imre konferált

Mi lesz veled, Mozi? – 2000

A gyermekkönyvtár olvasórészlege az 1981-es átadás után

A békési kikötő a Kettős-Körös hídjának tövében, 1983-ban

1980-ban megsérült a Kettős-Körös hídjának tartószerkezete,
az új és a régi híd egymás mellett

A régi híd romjai a vízben a robbantással történt bontás után

Békés-Dánfok, az úttörőtábornak készült körépület, átadás után

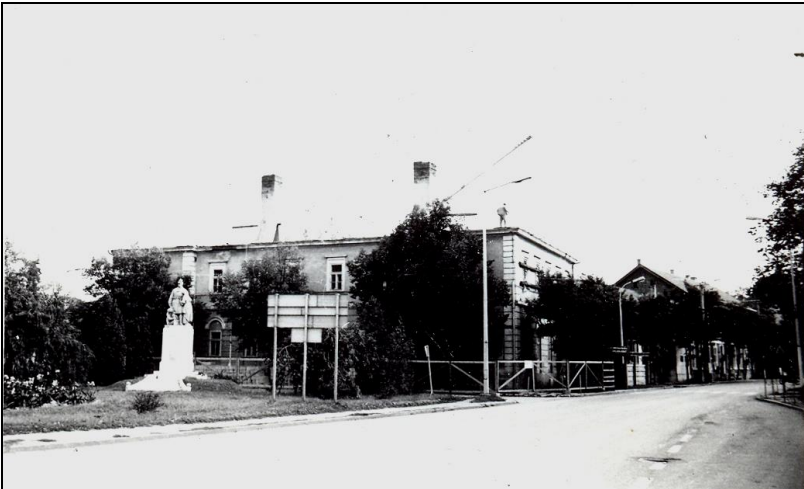
1985-ben kezdték a központi létesítmény építését

Így nézett ki a dánfoki szabadstrand 1999-ben

Az 1978 évi földrengés során a Bérház is erősen megsérült

A „Kollégium” (ma Zeneiskola) a földrengés után

A falakat a sarkokon gerendákkal tartották stabilan
a felújítás elkezdéséig

Kettős-Körös gátszakadás – 1980.

A gátszakadás lezárása

Árvízi kép – 1980

A „Bagoly” 1988-ban

A Széchenyi tér 1. mögött épül a Karacs Teréz utcai lakótelep

Épül az 1981-ben átadott MSZMP székház,
ma a Földhivatal és a Városi Bíróság otthona

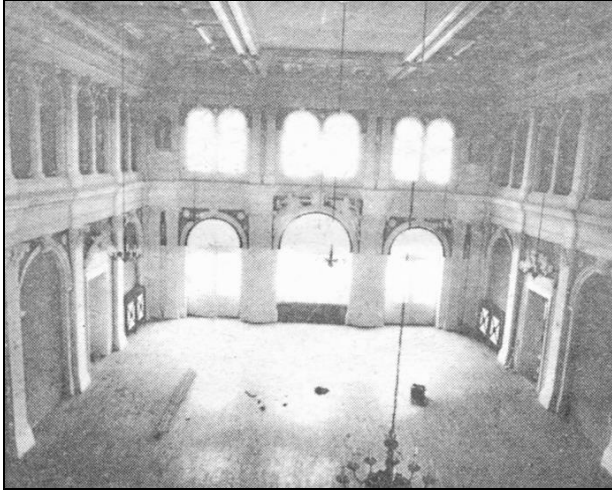

1999-ben megszüpült a Békési Rendőrkapitányság (eredetileg a Hosszúfoki Ármentesítő Társulat székhelye) főépülete

Fokozatosan hódították meg a várost a többszintes lakótömbből álló modern lakótelepek (Ferenczi Sándor felvételei)

A földrengés során megrongálódott Bérház régi báltermét képzőművészeti kiállítások befogadására tették alkalmassá

1983-ban, a várossá avatás 10. évfordulóján volt az ünnepélyes megnyitó

A Bérház homlokzatának felújítása – 1994.

A Tájház 2001-ben siralmasan nézett ki – ma kívül-belül megszépülve fogadja nyaranta a látogatókat

A Békési Téka eddig megjelent számai

1. *Nemes Dénes*: Mitológiai történetek (1984)
2. *Nemes Dénes*: Veress Emlékszoba (1985)
3. *Szűcs Irén*: „Az vőfinek való regék, násznagnak való köszöntők” (Egy XIX. századi kéziratos vőfélykönyv) (1985)
4. *Rubint Ágnes*: A békési polgári leányiskola története (1986)
5. *Nemes Dénes*: Adatok és gondolatok Békés szőlőtermesztése történetéhez I. (1986)
6. *B. Szűcs Irén*: A békési múzeum története (1992)
7. *S. Turcsányi Ildikó*: Céhes emlékek a békési múzeumban (1993)
8. *Csukás Irén*: Karacs Teréz Békésen (1993)
9. *Kirner A. Bertalan*: Békési dedósok (1887-1890) (1994)
10. *B. Szűcs Irén – S. Turcsányi Ildikó*: A békési tájház (1994)
11. *S. Turcsányi Ildikó*: Banner János Emlékszoba (1994)
12. *B. Szűcs Irén*: Jantyik Mátyás festőművész élete és munkássága (1995)
13. *Turok Margit*: Mítosz és valóság az Árpád-házi királyok tevékenységében (1996)
14. *P. Szalay Emőke*: Az üveg művészete (1997)
15. *S. Turcsányi Ildikó*: 1848 emlékezete Békésen (1998)
16. *S. Turcsányi Ildikó*: Szarmatak Békés határában (1999)
17. *B. Szűcs Irén – S. Turcsányi Ildikó*: Évszázadok viharában (2000)
18. *Gyarmati Gabriella*: A táj morfológiája (2000)
19. *S. Turcsányi Ildikó*: A 450 éves békési gimnázium története (2001)
20. *Kirner A. Bertalan*: Fejfák között száz falu temetőjében
Márton László: Temetkezési szokások Békésen (2002)
21. *Végh Judit*: A békési múzeum főkötőgyűjteménye (2002)
22. *B. Szűcs Irén*: Szikszay Sándor aranykoszorús mézeskalácsos mester munkássága (2002)
23. *Márton László*: Nehéz kereset (néprajzi írások, novellák) (2003)
24. *Dankó Imre*: Durkó Antal élete és munkássága (2003)
25. *S. Turcsányi Ildikó*: Békés város címerei (2004)
26. *Mester Péter*: Utcanévadó személyiségek Békésen;
Vámos László: Békés közoktatásának, közművelődésének és egészségügyének fejlődése a várossá nyilvánítástól 2000-ig (2004)
27. *Dankó Imre*: Veress Endre élete és munkássága (2004)
28. *B. Szűcs Irén*: Békési népi gyermekjátékok (2004)
29. *Márton László*: Falvak, tanyák, puszták népi építésze (2004)
30. *S. Turcsányi Ildikó*: A Jantyik Mátyás Múzeum régészeti gyűjteményének története és régészeti kiállításai (2005)

31. *B. Szűcs Irén*: Békési Ízek – A békési népi konyha és hagyományos ételei (2005)
32. *Szüle Dénes*: Csimpolyás Giligor hőstettei – Diáktörténetek a múlt századból (2006)
33. *Ferencci Sándor*: Békés, a hidak városa (2006)
34. *Durkó Antal*: A megfejt kútágas – Békési boszorkányok, táltosok, vajákosok csodás cselekedetei;
B. Szűcs Irén: Adatok a békési néphithez és népi gyógyás�athoz (2006)
35. *Sz. Kürti Katalin*: Fejezetek a békési képzőművészet történetéből (2006)
36. *Borbély János*: A „népképviselő” Irányi Dániel és az agrármunkások (2006)
37. *Balog Gáborné*: Kenderföldről hozott értékeink (2008)
38. *S. Turcsányi Ildikó*: A békési vár – Városunk jelentősége a középkorban (2008)
39. *Durkó Antal*: Régi mesterségek, nevezetes békésiek (2008)
40. *Rostás István*: A Körösök vízrajza Békésen (2009)
41. *S. Turcsányi Ildikó*: Dr. Hepp Ferenc, Békés város szülötte (2009)
42. *S. Turcsányi Ildikó*: Fejezetek a békési sport történetéből (2009)
43. *Nagy Ildikó*: A békési zsidóság története (2010)
44. *Juhász János*: Püski Sándor (1911-2009, Emléktábla-avató)
Vámos László: Beszámoló a Szép Magyar Beszéd anyanyelvi kurzus 16 évéről (1994-2009) (2011)
45. *Nagy Ildikó*: Békés két évszázada az 1711-es újjáülésétől kezdődően (2012)
46. *S. Turcsányi Ildikó*: Kecskeméti Gábor békési olimpikon (2012)
47. *Farkas Lászné*: 110 éves Békés első községi iskolája (2013)
48. Nagy Ferenc és Nagy Imre államminisztere: B. Szabó István, a kisgazda politikus (2013)

Békés, 2013. Készült a Békési Nyomda Kft. nyomdájában